

21 Mai 2007, nr. 216

RAPORT DE EXPERTIZĂ

la proiectul Legii pentru completarea unor acte legislative (Legea privind actele de identitate, Legea privind drepturile copilului)

(înregistrat în Parlament cu numărul 1576 din 24 Aprilie 2007)

În temeiul Concepției de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției prezintă raportul de expertiză a coruptibilității proiectului Legii pentru completarea unor acte legislative (Legea privind actele de identitate, Legea privind drepturile copilului).

Evaluarea generală

1. Autor al inițiativei legislative este deputat în Parlament, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 44 din Regulamentul Parlamentului.

2. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-11, 27, 35 și 39 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001. Categoria este determinată corect - lege organică, în virtutea faptului că unul din actele legislative propuse pentru modificare - Legea nr.279-XIV din 11.02.1999 cu privire la tineret are prescrisă expres categoria de lege organică (conform art.9 alin.(5) și art.35 alin.(3) ale Legii privind actele legislative, legile organice se modifică prin legi cu aceeași putere juridică sau cu putere juridică superioară). În același timp, categoria juridică a celorlalte două acte legislative vizate de proiect nu este pe deplin explicită, dar putem conchide că și Legea nr.273-XIII din 9.11.1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte are caracter organic, deoarece: - determină tipurile și statutul actelor de identitate ale cetățenilor Republicii Moldova, categoriile de beneficiari de acte ce acordă statut diplomatic; este corelativă anumit drepturi stabilite prin legi organice (date personale, biometrice); - a fost modificată în repetate rânduri prin legi organice.

3. Scopul promovării proiectului. Scopul promovării proiectului este enunțat evaziv în cuprinsul notei informative și ar consta în contribuirea la respectarea obligațiunii statutului de a asigura protecție social-juridică copiilor și tinerilor, de a facilita economic îndeplinirea obligațiilor ce revin familiei. Deși nu este enunțat și determinat pe deplin adecvat, realizarea scopului propus poate fi facilitată prin implementarea prevederilor incluse în proiect, însă într-o măsură redusă, fiind vorba doar de anumite facilități la primirea a două tipuri de acte de identitate, de către anumite categorii de cetățeni.

Fundamentarea proiectului

4. Nota informativă a proiectului de act legislativ supus expertizei este plasată pe site-ul Parlamentului.

Considerăm că în acest fel Parlamentul respectă principiul transparenței procesului legislativ și principiile de cooperare cu societatea civilă.

5. Respectarea termenului de cooperare cu societatea civilă

6. Suficiența argumentării. Elaborarea proiectului nu a fost prevăzută anterior în documente

programatice.

Nota informativă la proiect conține o serie de argumente și supoziții în sprijinul ideilor ce stau la baza proiectului, dar nu conține informații despre numărul de potențiali beneficiari și nici estimarea cheltuielilor pentru implementarea prevederilor propuse.

7. Compatibilitatea cu legislația comunitară și alte standarde internaționale. În nota informativă se face trimitere la numite acte internaționale, autorul menționând că din conținutul acestora ar rezulta și angajamente de genul măsurilor propuse în proiect. În același timp, trimiterea este generală, nu se indică normele concrete a căror implementare se urmărește.

Lipsește informații exhaustive despre analiza comparativă a reglementărilor existente cu cele în materia respectivă ale legislației comunitare și despre armonizarea cu legislația comunitară.

8. Fundamentarea economico-financiară. Fundamentarea financiar-economică lipsește, deși implementarea proiectului va determina cheltuieli bugetare considerabile: persoane în vîrstă de pînă la 25 ani în Republica Moldova sînt peste un milion, circa 1/3 din populație (datele recensămîntului din anul 2004). Conform art.20 din Legea privind actele legislative și art.46 alin.(7) din Regulamentul Parlamentului, în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare, materiale și de altă natură, trebuie să fie anexată fundamentarea economico-financiară.

Evaluarea de fond a coruptibilității

9. Stabilirea și promovarea unor interese/beneficii. Proiectul promovează anumite facilități pentru cetățenii în vîrstă de pînă la 25 de ani, argumentînd aceste propuneri prin situația social-economică precară a majorității familiilor și necesitatea asigurării unei protecții social-juridice a copiilor și tinerilor. Considerăm că promovarea respectivelor interese/beneficii este corelată interesului public general, în virtutea faptului că potențialii beneficiari reprezintă o categorie foarte mare a populației (fiind, de fapt, cea mai numeroasă - peste 1,28 milioane de persoane). Această categorie este concomitent și cea mai slab protejată economic și social (nu are venituri proprii, nu primește indemnizații sociale și nu are facilități), ceea ce argumentează în plus oportunitatea intervenției legislative.

Documentarea deplină a populației prezintă avantaje esențiale din punct de vedere social, permite evidența adecvată a persoanelor și astfel, contribuie la realizarea drepturilor cetățenești, la asigurarea ordinii de drept.

10. Prejudicii aduse prin aplicarea actului. Prejudiciile care pot fi aduse prin aplicarea actului legislativ vizează doar sporirea considerabilă a cheltuielilor bugetului de stat, ceea ce ar putea să se răsfrîngă negativ asupra nivelului de protecție al altor categorii sociale.

11. Compatibilitatea proiectului cu prevederile legislației naționale. Prevederile din art. I al proiectului (privind completarea art.2 alin.(2) din Legea nr.273/1994) nu sînt în deplină compatibilitate cu prevederile Legii nr.338/15.12.1994 privind drepturile copilului, art.1 alin.(2) al căreia stabilește că "o persoană este considerată copil din momentul nașterii pînă la vîrsta de 18 ani".

De asemenea, necesită precizare textul propus la art.3 alin.(11) din Legea nr.273/1994, după cuvîntul "cetățenii" urmînd a fi adăugate cuvintele "Republicii Moldova". În caz contrar, apare o neconcordanță între respectivele prevederi și cele ale art.3 alin.(3), ceea ce ar permite interpretarea prevederilor în sensul posibilității obținerii gratuite a buletinelor de identitate și de către refugiați (care sînt "cetățeni", dar nu ai Republicii Moldova).

12. Formularea lingvistică a prevederilor proiectului. În general, proiectul corespunde cerințelor și regulilor redactării lingvistice, ortografice și tehnico-legislative, cu excepția aspectelor invocate mai sus (pct.10, referitor la compatibilitatea proiectului cu prevederile legislației naționale).

13. Reglementarea activității autorităților publice. Dispozițiile incluse vizează activitatea autorităților publice doar din aspect al lărgirii contribuțiilor acestora pentru necesități sociale: - instituțiile abilitate cu dreptul de eliberare a actelor de identitate vor trebui să beneficieze de finanțare sporită; - în cazul acceptării propunerilor, este posibilă creșterea numărului de cereri de documentare, ceea ce ar necesita resurse umane și tehnice suplimentare, iar în lipsa lor se vor produce blocaje care pot favoriza manifestări corupționale, atestate și în prezent.

Concluzii

Proiectul de lege nu prezintă pericol de favorizare a manifestărilor corupționale și poate fi susținut total sau parțial, în dependență de existența resurselor financiare necesare asigurării implementării acestuia.

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției